

Jolanta Rafał-Łuniewska

**Dokumentacja wczesnego wspomaganie rozwoju
dziecka, w tym propozycja konstrukcji (schemat)
indywidualnego programu wczesnego
wspomaganie rozwoju dziecka**

Wymienione niżej dokumenty są istotne w przebiegu pracy z małym dzieckiem z niepełnosprawnością i jego rodziną. Przedstawiony zestaw jest propozycją i nie wyczerpuje wszystkich możliwości. Prowadzący mogą opracować jeszcze inne dokumenty, które według nich - są niezbędne do sprawnego prowadzenia wczesnego wspomaganie rozwoju i jego ewaluacji. Nie są przewidziane wzory dokumentów do obligatoryjnego stosowania.

Na dokumentację dziecka objętego WWRD składa się:

1. dokumentacja dotycząca dziecka, w skład której mogą wchodzić:

- opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydana przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną,
- zaświadczenia lekarskie informujące np. o wspomaganie farmakologicznym i jego skutkach (mogących mieć wpływ na samopoczucie dziecka, jego funkcjonowanie...),
- dziennik oddziaływań wspomagających rozwój lub inny dokument potwierdzający przebieg pracy z dzieckiem (**realizacja indywidualnego programu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka**),
- zeszyt obserwacji lub inny dokument ukazujący przebieg rozwoju dziecka (skuteczność podjętych oddziaływań);

2. dokumentacja pracy z rodziną dziecka, w skład której mogą wchodzić m.in.:

- diagnoza środowiska rodzinnego,
- zasady i organizacja współpracy z rodzicami (formy i metody),
- harmonogram współpracy z rodzicami i rodzeństwem (spotkania, konsultacje),
- harmonogram zajęć instruktażowych (np. warsztaty, treningi umiejętności, terapia pedagogiczna) dla rodziców i rodzeństwa,
- harmonogram zajęć otwartych dla rodziców i rodzeństwa,
- terapeutyczny program wspomaganie rodziny (formy pomocy udzielane całej rodzinie, wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i inne – w miarę potrzeb – rodziny),
- plan pracy zajęć prowadzonych w domu rodzinnym dziecka, w szczególności dziecka w wieku
- do 3 roku życia;

3. dokumentacja zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w skład której mogą wchodzić m.in.:

- powołanie zespołu wydane przez dyrektora,
- wewnętrzne procedury organizacji pracy (funkcjonowania) zespołu
- regulamin pracy zespołu,
- organizacja pracy zespołu zapewniająca zasadność podejmowanych działań (systematyczność, częstotliwość, zmienność działań i elastyczność),
- harmonogram konsultacji oraz ustalenia pokonsultacyjne,
- harmonogram superwizji zespołu specjalistów,
- określenie zakresu obowiązków i odpowiedzialności poszczególnych członków zespołu (kto i za jakie zadanie odpowiada: np. za kontakty z rodzicami, ze służbą zdrowia, za dokumentację);

4. dokumentacja dyrektora szkoły/placówki w obszarze WWRD, w skład której mogą wchodzić m.in.:

- obowiązki dyrektora jako koordynatora pracy zespołu,
- informacja o sposobie sprawowania i dokumentowania przez dyrektora nadzoru pedagogicznego nad zajęciami wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci,
- informacja o nawiązaniu współpracy (np. zawarcie porozumień) z instytucjami prowadzącymi wczesne wspomaganie rozwoju dziecka oraz informacja o innych instytucjach współpracujących z przedszkolem, szkołą, ośrodkiem czy poradnią w celu objęcia dziecka całościową, kompleksową opieką (służba zdrowia, pomoc społeczna, inne placówki wspierające rodzinę, organizacje pozarządowe itp.),
- informacja o nawiązanej współpracy z uczelniami dotycząca przedmiotowej problematyki,
- plan doskonalenia zawodowego nauczycieli i specjalistów w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością

Propozycja konstrukcji indywidualnego programu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Powołany w danej placówce zespół ds. wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej przeprowadza diagnozę dziecka, która pozwala ocenić wszystkie obszary aktywności dziecka i jego możliwości poznawcze. Prawidłowo przeprowadzona diagnoza wieloprofilowa powinna dostarczać informacji o przyczynach niepełnosprawności dziecka, o jego rodzinie i jej stosunku do problemów rozwojowych syna lub córki, podejmowanych przez rodzinę próbach poradenia sobie z zaburzeniami oraz trudnościami wychowawczymi. Istotnym elementem diagnozy jest też ustalenie poziomu rozwoju w zakresie dużej i małej motoryki, koordynacji wzrokowo-ruchowej, napędu psychoruchowego, kontrolowania emocji, zdobycie informacji o sposobach nawiązywania przez dziecko kontaktu z dorosłymi, z innymi dziećmi, funkcjonowaniu jego zmysłów i mowy, aktywności własnej i kierowanej, a także określenie zakresu umiejętności samoobsługowych. Diagnozę powinno kończyć ustalenie wniosków do pracy i wskazówek oraz instruktażu dla rodziców.

Indywidualny program wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka powinien zawierać: dane dziecka,

- wieloprofilową diagnozę dziecka,
- wnioski do pracy dla specjalistów oraz instruktaże dla rodziców,
- opis procesu wspomaganie rozwoju aktywności lub czynności, w odniesieniu do wszystkich sfer funkcjonowania dziecka, z uwzględnieniem procedury czynności i metod wspomagających funkcje biorące udział w danej aktywności czy czynności,
- określenie zasad współpracy pomiędzy specjalistami i rodzicami,
- określenie psychopedagogicznego i socjalnego wsparcia dla rodziny,
- analizę postępów dziecka z dalszymi wskazaniem do pracy z dzieckiem i rodziną.

Przedstawiony poniżej przykładowy wzorzec konstrukcji programu może pomóc w opracowaniu własnego schematu programu przez dany zespół:

Jolanta Rafał-Łuniewska • Dokumentacja wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, w tym propozycja konstrukcji (schemat) indywidualnego programu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka •

Indywidualny program wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

- I. Dane dziecka.....
 II. Wieloprofilowa diagnoza w oparciu o poszczególne sfery funkcjonowania dziecka
 III. Odniesienie diagnozy do programowania procesu wspomagania /wg schematu w tabeli/

Sfera	Cel ogólny	Cele szczegółowe (wskazanie aktywności mieszczącej się w sferze najbliższego rozwoju)	Określenie funkcji (procesów) biorących udział w aktywności / czynności	Programowanie procesu wspomagania rozwoju aktywności/ czynności	
				Procedura czynności	Metody wspomagające funkcje (procesy) biorące udział w aktywności/ czynności
Umiejętności motoryczne: • motoryka duża, • motoryka mała					
Funkcjonowanie zmysłów: • patrzeć, • słuchać, • dotykać, • wąchać i smakować					
Funkcje poznawcze: • pamięć, • uwaga, • myślenie, • percepcja wzrokowa i słuchowa					
Kontakt i komunikacja: • kontakt: wzrokowy, emocjonalny, słowny, przez przedmiot, piktogramy, kojarzenie słów z rzeczą/ czynnością, • komunikacja „od” i „do”, naśladowanie, współdziałanie w zabawie, w sytuacjach zadaniowych, komunikacja z rodzicami i rówieśnikami, • mowa, • inne formy komunikacji					
Samoobsługa: • jedzenie, • ubieranie się, • toaleta, • inne					
Aktywność własna: • zainteresowania, • manipulacja, • zabawy: tematyczne, konstrukcyjne, rysunek, czytanie książeczek, oglądanie telewizji					
Preferencje (lubi, nie lubi)					
Zachowania nietypowe, utrudniające rozwój					

- III. Psychopedagogiczna pomoc rodzinie (opis)
 IV. Pomoc społeczno-ekonomiczna (opis)
 V. Powtórna ocena rozwoju po analizie postępów dziecka.....

Opracowała: Jolanta Rafał-Łuniewska PSPE na podstawie:

- artykułu Marcinkowska B. pt. "Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością sprzężoną" – w: Walczak G.(red) *Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci z uszkodzonym wzrokiem z dodatkowymi niepełnosprawnościami* . Poradnik dla nauczycieli szkół ogólnodostępnych, MENiS Warszawa 2005
- Serafin T. (red.), *Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole* Poradnik dla organizatorów działań, dla terapeutów oraz dla rodziców, MENiS, Warszawa 2005.

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI